

Vlaanderen
verbeelding werkt

Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik tot 2027

**Vlaamse
overheid**

vlaanderen.be/omgeving

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever

Toon Denys, secretaris-generaal Departement Omgeving

Contact

POSTADRES

Koning Albert II-laan 15 bus 553, 1210 Brussel

omgeving.vlaanderen.be

Depotnummer

D/2025/3241/176

INHOUD

1. opleiding voor professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen 4
2. Verkoop van gewasbeschermingsmiddelen 6
3. Informatie en bewustmaking over pesticiden en alternatieven 6
4. Inspectie van de uitrusting die wordt gebruikt voor de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen 13
5. Opvolging van de blootstelling en mogelijke gezondheidseffecten van de bevolking. 14
6. Bescherming van het aquatisch milieu 15
7. Vermindering van de risico's in specifieke gebieden 24
8. Hantering/opslag van gewasbeschermingsmiddelen en hun verpakking/restanten 28
9. Geïntegreerde gewasbescherming (IPM – Integrated Pest Management) 29
10. Indicatoren 33
11. Beheer en opvolging van het plan 33

Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik tot 2027

Het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik tot 2027 bundelt de Vlaamse acties, aangeleverd door het Departement Landbouw en Visserij en het beleidsdomein Omgeving, aangevuld met de gezamenlijke acties van de federale en gewestelijke overheden binnen België. Als dusdanig maakt het Vlaams Actieplan deel uit van het door de EU Richtlijn 2009/128/EG voorziene Nationale Actieplan NAPAN (artikel 4).

De in dit Vlaams Actieplan opgenomen acties doen geen afbreuk aan andere met betrekking tot pesticiden gerelateerde Vlaamse acties die werden aangenomen door de Vlaamse Regering. Na diens aanname blijven bijkomende acties of aanpassingen aan bestaande acties verder mogelijk, rekening houdende met nieuwe wetenschappelijke en of juridische ontwikkelingen.

In uitvoering van art. 12 van de pesticidenrichtlijn (2009/128/EG) wordt het gebruik van pesticiden geminimaliseerd of verboden met in achtneming van de eisen inzake hygiëne, volksgezondheid en biodiversiteit, of met de resultaten van desbetreffende risicobeoordelingen of worden passende risicobeheersmaatregelen genomen om het klassieke pesticidengebruik fors te reduceren tegen 2030. Hiervoor zetten we in eerste instantie in, ook in het GLB, op alternatieven zoals mechanische onkruidbestrijding, waarnemingen- en waarschuwingen en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico, zoals omschreven in Verordening (EG) nr 1107/2009, en niet-chemische bestrijdingsmiddelen. Daartoe worden in het GLB-SP vrijwillige maatregelen voorzien die bijdragen aan deze doelstelling.

Hier kan ook reeds melding gemaakt worden van een recente ontwikkeling met implicaties voor dit VAP en diens uitvoering. Met name via de inschrijving van een informatieverplichtingen inzake gewasbeschermingsmiddelengebruik in artikel 12 van het Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de voorschriften voor subsidies voor de uitvoering van maatregelen met een gunstig effect op het milieu, het klimaat en de biodiversiteit

Het ontwerp Vlaams Actieplan werd voorgelegd voor openbare raadpleging van 15 juli 2022 tot en met 3 september 2022, en voor advies aan de Vlaamse bevoegde adviesraden, zijnde de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen, de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij, de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen.

I. Vlaamse ambities in het kader van de EU-doelstellingen

De reductie van risico's van pesticiden wordt opgevolgd aan de hand van nationale HRI Harmonised Risk Indicator-data. De progressie van de reductie van pesticiden in Vlaanderen wordt opgevolgd aan de hand van indicatoren voor pesticiden in oppervlaktewater, in grondwater, met data van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, via het aantal controles en inbreuken op de regelgeving, en via de geijkte indicatoren voor humane biomonitoring.

II. Maatregelenpakket

Acties onder het NAPAN kunnen opgedeeld worden in 1. federale acties, 2. acties van de gewesten en 3. gezamenlijke 'Belgische' acties. Het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidegebruik wordt gevormd door, de som van de Vlaamse acties onder het NAPAN (VLA.), en gezamenlijke acties van alle betrokken hogere overheden binnen België samen (Bel.).

De acties zijn opgedeeld volgens de thema's:

1. Opleiding voor professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen
2. Verkoop van gewasbeschermingsmiddelen
3. Informatie en bewustmaking over pesticiden en alternatieven
4. Inspectie van de uitrusting die wordt gebruikt voor de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen
5. Aankondiging van bespuitingen aan potentieel blootgestelde personen
6. Bescherming van het aquatisch milieu
7. Vermindering van de risico's in specifieke gebieden
8. Hantering/opslag van gewasbeschermingsmiddelen en hun verpakking/restanten
9. Geïntegreerde gewasbescherming (IPM – Integrated Pest Management)
10. Indicatoren
11. Beheer en opvolging van het plan

1. opleiding voor professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen

De fytolicensie is het verplichte certificeringssysteem voor ongeveer 75.000 professionele gebruikers, distributeurs of voorlichters van gewasbeschermingsmiddelen, alsook geïntegreerde gewasbeschermingstechnieken in het geval van voorlichters.

De IPM-principes vormen de basis voor deze opleidingen. Zowel omwille van ecologische als economische doelstellingen zal de specifieke aandacht die in de opleidingen besteed wordt aan de IPM-bouwstenen 'preventie', 'monitoring' en 'beheersing/bestrijding van ziekten en plagen d.m.v. fysische en biologische middelen en technieken alsook alternatieve gewasbeschermingsmiddelen' nog verder geïntensifieerd worden. De concrete initiatieven die hieraan bijdragen zullen uitgewerkt/uitgevoerd worden in samenwerking met de betrokken stakeholders op regionaal en federaal niveau.

De Vlaamse overheid staat in voor de organisatie en kwaliteitsborging van de opleidingstrajecten voor de fytolicensie in Vlaanderen. Het betreft zowel de basisopleidingen om een diploma te bekomen dat toegang geeft tot de aanvraag van een fytolicensie, als de vervolgoedingen die de verlenging van een fytolicensie mogelijk maken. Voor meer informatie, zie <https://lv.vlaanderen.be/nl/plant/gewasbescherming/fytolicensie>.

Ref. NAPAN	Doel	Actie	Kritieke succesfactoren (KSF)	Timing
VLA. 2.1.1	Organisatie kwaliteitsvolle basisopleidingen fytolicensie.	Erkenning van opleidingscentra en docenten met de nodige kennis. Leraren gewasbescherming/IPM moeten in het bezit zijn van een P3-fytolicensie terwijl voor specifieke vakken zoals eerste hulp beroepservaring voldoende is. Opvolgen van de evoluties via jaarverslagen.	Aantal georganiseerde opleidingen en deelnemers.	Vanaf 2024

VLA. 2.1.2	Organisatie kwaliteitsvolle vervolgopleidingen fyto-licentie.	Erkenning van opleidingscentra en docenten met de nodige kennis. Leraren gewasbescherming/IPM moeten in het bezit zijn van een P3-fyto-licentie terwijl voor specifieke vakken zoals eerste hulp beroepservaring voldoende is. Opvolgen van de evoluties via jaarverslagen.	Aantal georganiseerde opleidingen en deelnemers.	Vanaf 2024
VLA. 2.1.3	Kwaliteitsborging van de basis- en permanente opleidingen voor fyto-licenties P1, P2 en P3.	Evaluatie van huidige procedures en criteria waaraan opleidingen voor fyto-licentie P1, P2 en P3 moeten voldoen. Afhankelijk van het evaluatierapport en de aanbevelingen, aanpassing van de specifieke procedures en criteria om basis- en vervolgopleidingen fyto-licentie P1, P2 en P3 te organiseren.	Evaluatierapport met aanbevelingen. Aangepaste procedure en criteria voor de organisatie van de basis- en vervolgopleiding fyto-licentie.	Nieuwe evaluatie in 2025
VLA. 2.1.4	Duidelijkere communicatie naar het doelpubliek van vervolgopleidingen voor fyto-licenties P1, P2 en P3.	Meer duidelijkheid in de uitnodigingen/aankondigingen voor de vervolgopleiding m.n. inzake de sectoren (doelpubliek) waar ze zich tot richten. Beoogd wordt dat elke landbouwer op deze wijze bijkomend gestimuleerd wordt om binnen zijn eigen sector vervolgopleidingen bij te wonen.	De aanvraag in het kader van de gesubsidieerde naschoolse vorming en de aankondiging van het programma vervolgopleidingen vermeldt duidelijk het doelpubliek.	Vanaf 2024

2. Verkoop van gewasbeschermingsmiddelen

VLA. 2.2.1	Handhaving gebruik toegelaten gewasbeschermingsmiddelen.	Het correct gebruik van gewasbeschermingsmiddelen wordt mede gecontroleerd via de conditionaliteiten verbonden aan het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid: controle of professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen over de nodige fytolicensie beschikken om deze producten te kopen, te gebruiken, te verkopen of er informatie over in te winnen/te verstrekken.	Aantal controles, aantal inbreuken.	Vanaf 2024
---------------	--	--	-------------------------------------	------------

Om ervoor te zorgen dat alle professionele gebruikers toegang hebben tot kennis over het juiste en duurzame gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, dienen zij in het bezit te zijn van de passende fytolicensie. Het correct en beredeneerd gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is een belangrijke conditionaliteit van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Fytolicensiehouders dienen aan te tonen dat zij kennis hebben over het juiste gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Handelsproducten aangetroffen op hun bedrijf dienen compatibel te zijn met de gewassen die geteeld worden.

Voor meer informatie, zie <https://lv.vlaanderen.be/nl/bedrijfsvoering/verzamelaaanvraag-randvoorwaarden/randvoorwaarden>.

3. Informatie en bewustmaking over pesticiden en alternatieven

VLA. 3.3.1	Sensibilisatie rond en promotie van pesticidevrij beheer bij burgers.	Er wordt blijvend ingezet op bewustmaking via de campagnewebsite Zonder is gezonder (www.zonderisgezonder.be) en de website rond inrichting van private tuinen om het gebruik van pesticiden te vermijden.	Aantal bezoekers op de websites.	Vanaf 2024
---------------	---	---	----------------------------------	------------

Burgers zijn een belangrijke doelgroep voor wat betreft bewustmaking rond pesticidevrijbeheer van terreinen zoals private tuinen en verhardingen op particulier terrein. Er wordt steeds ingezet op de drietrapsstrategie: (1) voorkomen, (2) alternatieven en (3) bestrijding met behulp pesticiden als laatste redmiddel. Alternatieve bestrijding wordt aangereikt via de bestrijdingswijzer op www.zonderisgezonder.be.

Opmerking: Deze actie staat in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 als 7B_G_0002.

VLA. 3.3.2	Sensibilisatie rond en promotie van pesticidevrij beheer bij terreinbeheerders.	Updaten van de website www.zonderisgezonder.be. Evalueren van het huidige regelgevend kader en bijsturen waar opportuun. Geven van toelichtingen en/of opleidingen, onder andere via stakeholderoverleg. Inzetten op behoud en verdere ontwikkelen van dynamiek opgezet in het kader van de Green Deal Sportdomeinen.	Jaarlijks updaten van de website. Aantal deelnemers bij toelichtingen, opleidingen,... Jaarlijks stakeholderoverleg.	Vanaf 2024
---------------	---	---	---	------------

Pesticidevrij beheer promoten bij openbare diensten verloopt via verschillende kanalen. Heel wat informatie zowel op het vlak van ontwerp als alternatief beheer wordt ontsloten via www.zonderisgezonder.be. Jaarlijks worden de openbare diensten betrokken bij overleg. De leidraad pesticidevrij onderhoud blijft beschikbaar en wordt ook gebruikt als basis voor een opleiding aan landschapsarchitecten.

VLA. 3.3.2.1	Verdere facilitering van initiatieven met betrekking tot de afbouw van gebruik van bestrijdingsmiddelen vanuit Vlaanderen In een aantal gevallen kunnen nog uitzonderingen toegestaan worden op het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Vlaanderen faciliteert en zet in op de verdere afbouw van het gebruik van bestrijdingsmiddelen zodat enkel nog in die gevallen waar er werkelijk geen andere mogelijkheden voorhanden zijn, gebruik wordt gemaakt van bestrijdingsmiddelen.	In samenspraak met de bevoegde administraties verzoekt Vlaanderen de federale regering tot verkoopbeperkingen op schadelijke bestrijdingsmiddelen. We zetten extra in op de afbouw van het gebruik van bestrijdingsmiddelen in die sectoren waar nog uitzonderingen op het verbod worden toegekend. Hiervoor treden we in overleg met de betrokken sectoren en overheidsinstanties. De Vlaams minister bevoegd voor Omgeving initieert een evaluatie en desgevallend bijsturing van het Besluit van de Vlaamse Regering van 15 maart 2013 houdende nadere regels inzake duurzaam gebruik van pesticiden met het oog op het zowel vereenvoudigen en rationalisering van afwijkingsprocedures als het aanscherpen van de regels.		Opstart evaluatie 2025 Uitrol 2026
-----------------	--	--	--	--

VLA. 3.3.2.2	Afbouw van het gebruik van niet-selectieve bestrijdingsmiddelen en verhoogd gebruik van biologische bestrijdingsmiddelen bij de bestrijding van (uitheemse) invasieve plaagsoorten Waar mogelijk moet het gebruik van bestrijdingsmiddelen worden stopgezet of zodanig worden afgebouwd dat er enkel minimaal gebruik is wanneer er geen andere bestrijdingsmogelijkheden voorhanden zijn. Indien toch gebruik wordt gemaakt van bestrijdingsmiddelen moet dit op een selectieve manier gebeuren zodat enkel de te bestrijden soort wordt bestreden, bijvoorbeeld via stobbebehandeling. Waar bestrijding nog noodzakelijk is, wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van biologische alternatieven. Zo bestaan er zaadmengsels die natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups aantrekken.	Samen met de Vlaamse provincies en de VVSG zetten de Vlaamse administraties verder in op de afbouw van gebruik van bestrijdingsmiddelen bij het bestrijden van plaagsoorten, op stopzetting van niet-selectieve bestrijdingsmethoden en op gebruik van biologische alternatieven. Een positieflijst van minst schadelijke en/of meest selectieve bestrijdingsmiddelen die gebruikt mogen worden door openbare besturen bij de bestrijding van plaagsoorten wordt opgemaakt. We starten een op burgers gerichte sensibilisatiecampagne rond het gebruik van bestrijdingsmiddelen in tuinen.		Vanaf 2025
-------------------------	---	---	--	-------------------

VLA. 3.3.2.3	Doorlichting van het gebruik van bestrijdingsmiddelen op sport- en recreatieterreinen Inzetten op de facilitering van de uitrol en verderzetting van Initiatieven uitgewerkt binnen de Green deal Sportdomeinen met het oog op een maximale afbouw van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.	Het beleidsdomein omgeving en sport zetten hiertoe een samenwerking op.		Opstart 2025
VLA. 3.3.2.4	Het beleidsdomein omgeving dringt aan op een aanscherping van het federaal pesticidenbeleid en ondersteunt de Europese initiatieven om het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen af te bouwen. Vlaanderen zet in op de afbouw van pesticiden, Gelijkaardige Europese initiatieven worden eveneens ondersteund. De natuur in topconditie houden in heel Europa, dat is het doel van Natura 2000. Daarom zal ook Vlaanderen stap voor stap waardevolle planten en dieren, en hun leefgebieden, beschermen en waar nodig ontwikkelen en herstellen.	Het beleidsdomein omgeving dringt aan op de aanscherping van het federaal pesticidenbeleid en ondersteunt de initiatieven die dit faciliteren. Het beleidsdomein omgeving ondersteunt de Europese initiatieven om het gebruik van bestrijdingsmiddelen af te bouwen. Het dOMG, het ANB en het INBO onderzoeken de impact van het gebruik van bestrijdingsmiddelen op de Vlaamse natuur en de te behalen (Europese) natuurdoelen. Op basis hiervan worden de nodige processen opgestart en verdere stappen ondernomen.		Vanaf 2025

	De streefdatum om alle natuurdoelen te realiseren is 2050. Bestrijdingsmiddelen hebben een impact op de natuur. Na gebruik blijven er vaak nog jaren lang residu's van deze stoffen in het milieu aanwezig. Om te vermijden dat het gebruik van deze stoffen het behalen van de natuurdoelen belemmert zal de impact ervan op de Vlaamse natuur worden onderzocht. Op basis van deze resultaten zullen gerichte stappen worden genomen om het behalen van de natuurdoelen te realiseren tegen 2050.			
--	--	--	--	--

Bel. 3.3.1	Ondersteunen van de implementatie van een monitoring van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen door professionele gebruikers.	Zorgen voor coherent beleid tussen de verschillende bevoegde overheden met betrekking tot de registratie van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen door professionele gebruikers en het verzamelen en doorgeven van deze informatie, om te voldoen aan de verplichtingen die worden opgelegd door de relevante EU-wetgeving, en om autoriteiten in staat te stellen maximaal gebruik te maken van de verkregen informatie. De autoriteiten zullen regelmatig overleg plegen met de betrokken sectoren die zetelen in de NAPAN Adviesraad.	Coördinatie van de activiteiten in overeenstemming met EU-deadlines.	
---------------	---	--	--	--

Overeenkomstig artikel 67 van EG-verordening 1107/2009 zijn professionele gebruikers nu reeds verplicht om registers bij te houden van de gewasbeschermingsmiddelen die zij gebruiken, met vermelding van de naam van het gebruikte gewasbeschermingsmiddel, het tijdstip van toepassing en de dosis, alsook het gebied en het gewas waarop het gewasbeschermingsmiddel werd gebruikt. Nieuwe EU-wetgeving zal de gebruikers in de toekomst verplichten om deze registers in elektronisch formaat bij te houden. Alle Lidstaten zullen hun gebruiksgegevens op nationaal niveau moeten verzamelen en doorgeven aan de Europese Commissie in het kader van de toekomstige SAIO-verordening (Statistics on Agricultural Input and Output).

De implementatie van deze monitoring van het daadwerkelijke gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in België vereist een nauwe samenwerking tussen de verschillende bevoegde overheden. Daarnaast is het cruciaal dat de betrokken autoriteiten maximaal gebruik kunnen maken van de verkregen informatie in het kader van het beheer van de risico's verbonden aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

De verplichtingen van deze monitoring zullen echter pas in werking treden na de goedkeuring van de nieuwe Europese verordening inzake duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (SUR), waarvoor de besprekingen in juli 2022 zijn opgestart in de Raad van de Europese Unie en het Europees Parlement. De aard van de verplichtingen en de termijnen voor uitvoering kunnen pas op het einde van deze besprekingen worden vastgesteld. Het is bij de opmaak van dit programma dus niet mogelijk om de KSF nader te specificeren.

Bel. 3.2.1	Beschikbaarheid van correcte informatie in de verkooppunten van gewasbeschermingsmiddelen voor niet-professioneel gebruik. Ten minste om de drie jaar de officiële communicatieboodschap vernieuwen en actualiseren. De creativiteit van de dealers op het gebied van communicatie stimuleren.	Ontwikkeling van een nieuwe communicatiecampagne voor de verkooppunten van gewasbeschermingsmiddelen voor niet-professioneel gebruik. Samenwerking met organisaties en verenigingen met kennis van zaken en communicatie-ervaring. Deelname van de distributiesector stimuleren, bijvoorbeeld door middel van een wedstrijd. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zal dit project coördineren.	Communicatiecampagne in 2025.	
---------------	---	--	-------------------------------	--

In het kader van de eerdere programma's van het NAPAN werden er reeds richtlijnen ontwikkeld met betrekking tot de informatie die beschikbaar moet zijn in de verkooppunten van gewasbeschermingsmiddelen voor amateurgebruik. Meer informatie over de verplichtingen waaraan de distributeurs nu reeds moeten voldoen vindt u op www.info-pesticide.be.

De nieuwe communicatiecampagne zal ontwikkeld worden rekening houdend met:

- *De aanbevelingen in de "[Praktische gids over een goed gebruik van pesticiden en over alternatieven](#)";*
- *De resultaten van de enquête, om de kennis van niet-professionele gebruikers over pesticiden en hun alternatieven te onderzoeken (Fed.3.2.2).*

Specifieke aandacht zal gaan naar het informeren van niet-professionele gebruikers over de risico's verbonden aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, over mogelijke negatieve effecten op de biodiversiteit en over de mogelijke alternatieven.

4. Inspectie van de uitrusting die wordt gebruikt voor de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen

VLA. 2.4.1	Minimale vereisten driftreductie.	Actuele IPM-richtlijnen op Vlaams niveau bepalen dat de toepassing van een 50% driftreducerende techniek verplicht is voor behandeling van buitenteelten. Dit wordt opgetrokken tot 75%, en op termijn verder naar 90% driftreducerende techniek. Evaluatie is opgestart of hogere niveaus van driftreducerende technieken voor veld- en boomgaardspuiten technisch haalbaar zijn om de driftblootstelling verder te verlagen. Handhaving verloopt via de 3-jaarlijkse IPM audit die iedere landbouwbedrijf dient te respecteren (reeds van toepassing) en de 3-jaarlijkse verplichte keuring van de spuitapparatuur (federale bevoegdheid, in voorbereiding). Het up to date houden van de IPM-lijst met goedgekeurde driftreducerende technieken op veld- en boomgaardspuiten is een belangrijk aandachtspunt.	100% van de spuitapparatuur gebruikt voor buitenteelten, is uitgerust met minimaal 50% driftreducerende doppen/ technieken blijkt uit de IPM-audits en het 3-jaarlijkse keuringsverslag. Dit wordt opgetrokken tot 75%, en op termijn verder naar 90% driftreducerende techniek vanaf 2026. Evaluatierapport met aanbevelingen tot bijstellen van minimale graad van drift-reductie voor behandeling van buitenteelten. IPM-lijst goedgekeurde reductie-technieken actualiseren en beschikbaar maken.	75% reductie vanaf 2024 90% reductie vanaf 2026
---------------	-----------------------------------	--	--	---

Om de risico's voor omwonenden, passanten, de natuurlijke omgeving en aangrenzende gronden en teelten te beperken, is met name het gebruik van driftreducerende technieken een belangrijk hulpmiddel. Momenteel eisen de IPM-richtlijnen een behandeling van buitenteelten met een minimaal 50% driftreducerende techniek. Los van deze generieke verplichting dienen meer en meer gewasbeschermingsmiddelen, overeenkomstig de vereisten opgenomen op hun toelatingsakte, aan een hogere graad van driftreductie toegepast. Voor meer informatie, zie https://lv.vlaanderen.be/sites/default/files/attachments/ipm_richtlijnen_-_checklist_2021_februari.pdf.

5. Opvolging van de blootstelling en mogelijke gezondheidseffecten van de bevolking.

VLA. 3.5.1	Opvolging van de blootstelling van Vlaamse bevolking aan pesticiden in het kader van de 5 ^{de} cyclus van het Vlaams Humaan Biomonitoring-programma (2022-2027) en met specifieke aandacht voor gevoelige doelgroep jongeren.	Geharmoniseerd Europees onderzoek oa ikv HBM4EU en partnerschap PARC Geeft input voor initiatief van VL Volksgezondheid rond 'zeer zorgwekkende stoffen'.	Tijdtrends van blootstelling van Vlaamse bevolking en verklarende factoren. Basis voor beleidsevaluatie en communicatie naar bevolking.	Vanaf 2024
VLA. 3.5.2	Onderzoek naar het belang van verschillende blootstellingsroutes (oa huisstof, bodem, zelf-geteelde voeding,...) van de Vlaamse bevolking in het kader van de 5 ^{de} cyclus van het Vlaams Humaan Biomonitoring-programma (2022-2027) en met specifieke aandacht voor gevoelige doelgroep jongeren.	Geharmoniseerd Europees onderzoek oa ikv HBM4EU en partnerschap PARC.	Inzicht in belang van blootstellingsroutes als basis voor uitwerking van gerichte communicatie naar bevolking en voor gepaste bronmaatregelen.	Vanaf 2024
VLA. 3.5.3	Onderzoek naar mogelijke gezondheidseffecten van blootstelling aan pesticiden in het kader van de 5 ^{de} cyclus van het Vlaams Humaan Biomonitoring-programma (2022-2027) en met specifieke aandacht voor gevoelige doelgroep jongeren.	Geharmoniseerd Europees onderzoek oa in het kader van HBM4EU en partnerschap PARC In samenwerking met AZG oa integratie INTEG0 en HBM. Geeft input voor initiatief van VL Volksgezondheid rond 'zeer zorgwekkende stoffen'.	Inzichten in het voorkomen van mogelijke gezondheidseffecten gerelateerd aan blootstelling aan pesticiden. Geven van input voor risico-evaluatie en kostenberekening.	Vanaf 2024

6. Bescherming van het aquatisch milieu

VLA. 3.6.1	De negatieve effecten van klimaatverandering op de waterkwaliteit compenseren, vooral wat betreft nutriëntenbelasting en pesticiden.	(klimaat)adaptieve acties worden onderzocht met het oog op het compenseren van de negatieve effecten van klimaatverandering en/of gewijzigde sturing van de waterhuishouding, op de kwaliteit van het grondwater.	Studieresultaten en acties zijn beschikbaar.	2026
VLA. 3.6.2	Vermijden van verontreiniging van het aquatisch milieu met verboden pesticiden.	Uitvoeren studie voor kennisopbouw en het ontwikkelen van beleidsaanbevelingen om gebruik van verboden pesticiden te voorkomen en aan banden te leggen.	Beschikbaar zijn van aanbevelingen.	Samenwerking tussen beleidsdomeinen omgeving en landbouw op te starten in 2025

Verschillende verboden pesticiden worden nog in het oppervlaktewater teruggevonden aan hoge concentraties. Tegelijk worden er verboden pesticiden te koop aangeboden via internet, wat het gebruik in de hand werkt. Opmerking: Deze actie staat in het stroomgebiedbeheerplan 2022- 2027 als 7B_K_0029.

VLA. 2.6.5	Reductie oppervlaktewaterverontreiniging;	Verplichting tot toepassing van minimaal 50% driftreducerende spuittechnieken conform actuele IPM-richtlijnen op Vlaams niveau. Dit wordt opgetrokken tot 75% en op termijn verder naar 90% driftreducerende techniek. Bijkomend een verbod op het vullen en spoelen van spuitmachines op harde ondergronden die NIET voorzien zijn van een speciaal systeem voor het opvangen en zuiveren van restwater (biofilters, fytoback, Heliose, Sentinel, etc.). GLB-conditionaliteiten & IPM-handhaving: correct gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: check of professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen de minimale bufferzones voor veld- en boomgaardspuiten respecteren.	100% van de gecontroleerde spuitmachines voor Behandeling van buitenteelten is uitgerust met minimaal 50% driftreducerende technieken. Dit wordt opgetrokken naar 75% en op termijn naar 90% driftreducerende techniek. Aantal controles en aantal inbreuken voor minimale driftreductie en bufferzones.	Zie actie 2.4.1
---------------	---	--	---	-----------------

Reductie van de verontreiniging van oppervlaktewateren door gewasbeschermingsmiddelen als gevolg van hun professionele gebruik in de land- en tuinbouw vormt een prioritaire doelstelling gezien de negatieve impact van deze residuen op het waterleven en drinkwaterproductie.

Voor meer informatie, zie https://lv.vlaanderen.be/sites/default/files/attachments/ipm_richtlijnen_-_checklist_2021_februari.pdf en <https://lv.vlaanderen.be/nl/bedrijfsvoering/verzamelaaanvraag-randvoorwaarden/randvoorwaarden>.

VLA. 2.6.6	Reductie oppervlaktewaterverontreiniging.	Informatie, advies en demonstraties van het juiste gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voor, tijdens en na de toepassing via o.a. kwaliteitsbewaking opleidingen fytolicensie, thema's demonstratie- en EIP-projecten.	Aantal demonstraties en voorlichtingsactiviteiten. 'Vermijden van punt- en diffuse verontreinigingsbronnen' als één van de verplichte onderwerpen in de vervolgoopleidingen voor de fytolicensie P1, P2 en P3.	Vanaf 2024
---------------	---	--	--	------------

Reductie van de verontreiniging van oppervlaktewateren door gewasbeschermingsmiddelen als gevolg van hun professionele gebruik in de land- en tuinbouw vormt een prioritaire doelstelling gezien de negatieve impact van deze residuen op het waterleven en drinkwaterproductie.

Voor meer informatie, zie <https://lv.vlaanderen.be/nl/plant/gewasbescherming/fytolicensie> en <https://lv.vlaanderen.be/nl/voorlichting-info/voorlichting/overzicht-demonstratieprojecten>.

VLA. 2.6.7	Reductie oppervlaktewaterverontreiniging.	Steun voor investeringen in aangepaste: - vul- en spoelplaatsen voor spuitmachines inclusief remediërende systemen zoals biofilters, fytobak, enz.; - innovatieve spuittechnieken die milieu- en menselijke risico's en volume van toegepaste gewasbeschermingsmiddelen reduceren; - mechanische onkruidbestrijdingsmachines. Aanleg van daartoe bestemde vul- en spoelplaatsen verder bevorderen. Waaronder, naast ondersteuning, de knelpunten in VLAREM rond de aanleg en vergunning er van aan te pakken.	Aantal goedgekeurde VLIF-aanvraagdossiers.	eerste elementen vanaf 2024 Laatste element: uitwerken in 2025
---------------	---	---	--	---

Reductie van de verontreiniging van oppervlaktewateren door gewasbeschermingsmiddelen als gevolg van hun professionele gebruik in de land- en tuinbouw vormt een prioritaire doelstelling gezien de negatieve impact van deze residuen op het waterleven en drinkwaterproductie.

Voor meer informatie, zie <https://lv.vlaanderen.be/nl/subsidies/vlif-steun/vlif-investeringssteun-voor-land-en-tuinbouwers>.

VLA. 2.6.12	Reductie oppervlaktewaterverontreiniging.	Sancties voor onjuist gebruik van gewasbeschermingsmiddelen door professionele gebruikers : opname als conditionaliteit in het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2023 – 2027.	Aantal controles, aantal inbreuken.	Vanaf 2024
		Daarnaast wordt ook voorzien in opvolging vanuit het milieuhandhavingsdecreet voor alle professionele gebruikers (inclusief niet-landbouwers).		

Reductie van de verontreiniging van oppervlaktewateren door gewasbeschermingsmiddelen als gevolg van hun professionele gebruik in de land- en tuinbouw vormt een prioritaire doelstelling gezien de negatieve impact van deze residuen op het waterleven en drinkwaterproductie.

Voor meer informatie, zie <https://lv.vlaanderen.be/nl/bedrijfsvoering/verzamelaanvraag-randvoorwaarden/randvoorwaarden>.

Bel. 3.6.1	Implementatie van een reactief risicobeheer via emissiereductieplannen voor probleemstoffen.	Implementatie en verbetering van het 'Charter voor aanpak overschrijdingen toetsingswaarden gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater in België', in samenwerking met de sectoren. Communicatie naar het publiek. De uitbreiding van de scope van het Charter tot zowel relevante metabolieten van de werkzame stoffen van gewasbeschermingsmiddelen als grondwaterverontreiniging zal worden overwogen en waar nodig uitgevoerd.	Evaluatie van de impact van de reductieplannen (voldoende reductie bekomen – verdere actie indien nodig). Indien relevant zal het Charter worden uitgebreid tot relevante metabolieten en tot het compartiment grondwater.	
---------------	--	---	---	--

Op basis van het 'Charter voor aanpak overschrijdingen toetsingswaarden gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater in België' (zie <https://fytoweb.be/nl/reductieplan/structurele-wijzigingen/charter-voor-aanpak-overschrijdingen-toetsingswaarden>) worden Emissiereductieplannen (ERP) uitgewerkt voor bepaalde werkzame stoffen die in te hoge concentraties in het oppervlaktewater worden aangetroffen. Dit proces werd opgestart in het kader van het NAPAN programma voor 2018-2022 en zal voortgezet worden onder het nieuwe programma. De uitbreiding van de werkingssfeer van het project tot relevante metabolieten en grondwater zal worden beoordeeld in het licht van de beschikbare monitoringgegevens en de relevantie en haalbaarheid van mogelijke acties.

Bel. 3.6.2	Implementatie van een nieuw bufferzonebeleid ter bescherming van waterorganismen.	Zoeken naar afstemming van de gewestelijke maatregelen voor de bescherming van oppervlaktewater met de federale risicobeperkende maatregelen die, indien van toepassing, essentieel zijn voor het op de markt brengen van gewas-beschermingsmiddelen overeenkomstig de Europese regelgeving en richtsnoeren, met de bedoeling de garantie te bieden dat ze worden uitgevoerd. De steun van de professionele gebruikers zal worden nagestreefd. De problematiek, de ondernomen stappen en de verkregen resultaten zullen gecommuniceerd worden naar de NAPAN Adviesraad en op Fytoweb. Het project zal worden getrokken door Wallonië.	Duidelijkheid over de gewas-beschermingsmiddelen die al dan niet veilig kunnen worden toegepast mits enkel en alleen respecteren van de bufferzones die door de gewesten worden opgelegd en gecontroleerd. zal onderzocht worden of de gewestelijke regelgeving aangepast kan worden, evenals de federale wetgeving, en dit in functie van de gecreëerde duidelijkheid(maatregelen om bepaalde gewasbeschermingsmiddelen alsnog te behouden of te weren). Aanwezigheid op de markt beperkt tot gewasbeschermingsmiddelen die veilig kunnen worden toegepast bij respecteren van de bufferzones die op gewestelijk vlak worden opgelegd en gecontroleerd (conform aangepaste federale wetgeving; aanpassing toelatingen lopende is/wordt opgestart.	
---------------	---	---	--	--

Om een aanvaardbaar risico (overeenkomstig de Europese Verordening 1107/2009) voor het leefmilieu en het waterleven te garanderen, is het gebruik van bepaalde gewasbeschermingsmiddelen in de nabijheid van oppervlaktewater verboden. De naleving van dit verbod is de hoeksteen van het systeem van bufferzones. De voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bevoegde autoriteiten moeten derhalve garanties bieden dat deze bufferzones in acht worden genomen. Het project beoogt de bestaande maatregelen op gewestelijk niveau te koppelen aan eventuele aanvullende federale maatregelen of andere middelen om de naleving van deze specifieke bufferzones te verzekeren. Er zal worden gestreefd naar actieve deelname van de betrokken sectoren, zodat van meet af aan kan worden gewerkt aan maatregelen die voor alle partijen aanvaardbaar zijn. De aanpak zal worden toegelicht in een dossier bestemd voor het brede publiek, dat op Fytoweb wordt gepubliceerd en jaarlijks wordt geactualiseerd vanaf 2023. In dit dossier zal ook de lijst van betrokken gewasbeschermingsmiddelen worden opgenomen.

VLA. 2.6.x	Bufferende maatregelen ten aanzien van kwetsbare groepen.	Specifiek ten aanzien van kwetsbare groepen, verplichten we landbouwers op percelen die grenzen aan woonzorgcentra, zorginstellingen, kleuter- en basisscholen en kinderdagverblijven om bijkomende bufferende maatregelen te nemen door een gewasbeschermingsmiddelenvrije Bufferzone van 10 meter te hanteren. Deze bufferzone kan teruggebracht worden tot 5 meter, mits aanplant van een groenscherm aan de perceelsgrens. Voor deze verplichtingen wordt ondersteuning in de vorm van flankerende maatregelen voorzien. We onderzoeken de mogelijkheden om via gevalideerde agro-ecologische toepassingen of precisielandbouwtechnieken de bufferzones te versmallen.	Aantal controles/ aantal inbreuken.	Uitwerking 2025 Inwerkingtre- ding 2026 (cf. IPM)
VLA. 2.6.y	Bufferende maatregelen in kwetsbare gebieden; water.	In een bufferzone van 3 meter t.a.v. elke VHA waterloop kan geen gebruik gemaakt worden van gewasbeschermingsmiddelen, ook de hoofdteelt (waartoe de gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden) kan daar niet langer staan, zodat er in ieder geval geen reden is om gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken en eveneens de controleerbaarheid gewaarborgd is. In deze zone kan wel gebruik gemaakt worden van een	Aantal controles/ aantal inbreuken.	Uitwerking 2024 Inwerkingtre- ding 2025- 2026

		buffergewas (zoals luzerne, gras of bloemrijke graslanden), waarbij de bescherming van de grachtalud gewaarborgd wordt in overeenstemming met de bepalingen uit het decreet integraal waterbeleid. In gebiedstype 2 & 3, waar de waterkwaliteit het minst gunstig is, wordt deze strook voor intensieve teelten (zoals onder meer mais, aardappelen en groenten) 5 meter breed ten aanzien van de VHA waterlopen. Voor deze verplichtingen wordt ondersteuning in de vorm van flankerende maatregelen voorzien. Naast deze verplichte bufferzones stimuleren we landbouwers bijkomend om bufferstroken aan te leggen van 6 meter tot maximaal 12 meter breed langs waterlopen.		
VLA. 2.6.yy	Bijkomende maatregelen in kwetsbare gebieden; water.	In functie van drinkwaterbevoorrading beschermen we onze oppervlaktewaterwinningen. We creëren regelgevend de mogelijkheid om in relevante delen van de waterwingebieden mitigerende of preventieve maatregelen voor de bescherming van onze bronnen te kunnen nemen, op basis van acute probleemsituaties (ad-hoc) of op basis geïdentificeerde risico's (in uitvoering van het Vlaams drinkwaterbesluit) die de drinkwaterbevoorrading vanuit zowel kwalitatief of kwantitatief oogpunt kunnen bedreigen. Voor deze maatregelen wordt ondersteuning in de vorm van	Monitoring	Uitwerking 2024 Inwerkingtre-ding 2025

		flankerende maatregelen voorzien. De maatregelen worden periodiek ge(her)evalueerd.		
VLA. 2.6.yyy	Bijkomende maatregelen in kwetsbare gebieden; water.	We maken een strategisch plan inzake de bescherming van het drinkwater op, met concrete acties per onttrekkingsgebied op basis van een risicobeoordeling, overeenkomstig de bepalingen van het drinkwaterbesluit. Onder andere een verbod op moeilijk verwijderbare stoffen (zoals bijvoorbeeld PFAS) maakt hier deel van uit. We onderzoeken hoe we dit het beste doen, waarbij we oog hebben voor de beschikbaarheid van alternatieven.	Risicobeoordeling drinkwater	Zo spoedig mogelijk en uiterlijk tegen 1 januari 2026.

VLA. 2.6.z	Bufferende maatregelen in kwetsbare gebieden; natuur.	Ten aanzien van percelen waarop actuele habitats aanwezig zijn in habitatrichtlijngebieden, of via de managementplannen een allocatie plaatsvindt van zo een habitat wordt een verbod op gewasbeschermingsmiddelengebruik opgenomen, inclusief een bufferzone van 10 meter ten aanzien van dat actuele habitat. Percelen die gelegen zijn in habitatrichtlijngebied, met aanduiding natuur; reservaat; of bos in het gewestplan of in een RUP, en waarop een effectieve nulbemesting (2GVE) van toepassing is, wordt het generiek gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verboden (dus uitzondering van pleksgewijze bestrijding). Hiervan kan enkel via een tijdelijke ontheffing van het ANB afgeweken worden. We vragen aan de stakeholders binnen het openruimtecontact om ook inzake	Aantal controles/aantal inbreuken	Uitwerken 2025 Van kracht in 2026
		gewasbeschermingsmiddelengebruik in kwetsbare gebieden (zoals zoekzones in habitatrichtlijngebieden of in Vlaams Ecologisch Netwerk) voorstellen te formuleren die rekening houden met de aanwezige of beoogde natuurwaarden en rendabele landbouwuitbating.		

7. Vermindering van de risico's in specifieke gebieden

VLA. 3.7.1	Sensibilisering rond het verbod op gebruik van pesticiden in VEN-gebied en specifiek aangeduide zones.	Een bewustmakingscampagne om het principiële verbod in die zones te ondersteunen.	Het ontwikkelde materiaal voor de campagne.	Vanaf 2024 Herhaalde Actie
---------------	--	---	---	-------------------------------

Opmerking: Deze actie staat in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 als 7B_E_0028.

VLA. 3.7.2	Bronbescherming van voor drinkwater gebruikte waterbronnen. Het verminderen van de verontreiniging met pesticiden van de onttrekkingsgebieden oppervlaktewater door puntlozingen.	Inventariseren van locaties waar vul- en spoelinstallaties ter preventie van puntlozingen pesticiden in onttrekkingsgebieden oppervlaktewaterwinning nodig zijn.	Beschikbaarheid van de inventarisatie.	2024-2027
---------------	---	--	--	-----------

Uit onderzoek blijkt dat 50% van de verontreiniging van pesticiden afkomstig is van puntlozingen. Om deze te vermijden zijn vul- en spoelinstallaties een goed instrument. Er wordt geïnventariseerd welke landbouwers die binnen de onttrekkingsgebieden oppervlaktewaterwinning actief zijn reeds over een vul- en spoelinstallatie beschikken en welke noden er nog zijn.

Opmerking: Deze actie staat in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 als 4B_C_0006.

VLA. 3.7.3	Bronbescherming van voor drinkwater gebruikte waterbronnen.	Studie die de kwaliteit onderzoekt van drainagewater en dan specifiek in de onttrekkingsgebieden oppervlaktewater voor pesticiden.	Beschikbaarheid studie.	2026
---------------	---	---	-------------------------	------

Opmerking: Deze actie staat in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 als 4B_F_0028.

Via deze actie 3.7.4. en via de acties gericht op de betere bescherming van het aquatische milieu, wordt de bescherming van onze bronnen voor drinkwater verder opgetrokken.

VLA. 3.7.4	Bronbescherming van voor drinkwater gebruikte waterbronnen.	<i>Evaluatie bestaande wettelijk beschermingskader voor grondwater en oppervlaktewater, bijsturing en nieuw beleid</i>	<i>Evaluatie beschikbaar. Voorstellen bijsturing regelgeving beschikbaar</i>	2026
VLA. 3.7.5	Bronbescherming van voor drinkwater gebruikte waterbronnen. Vermijden verontreiniging van grondwater door gebruik van pesticiden.	Particulieren sensibiliseren door hen te wijzen op de alternatieven in te zetten voor tuinonderhoud. Andere terreinbeheerders sensibiliseren via bestaande kanalen zoals www.zonderisgezonder.be en de opleiding fytolicentie. We zetten de samenwerking in kader van de meersporenaanpak 'Vrijwaring drinkwaterbronnen tegen contaminatie door gewasbeschermingsmiddelen' verder.	Ontwikkeld materiaal. Up-to-date houden van de website.	Vanaf 2024 Herhaalde Actie

Opmerking: Deze actie staat in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 als 4A_A_0023. - De meersporenaanpak is een samenwerking tussen de praktijkcentra, de landbouworganisaties, de Vlaamse overheid en de drinkwatermaatschappijen om de risico's van gewasbeschermingsmiddelen voor land- en tuinbouwactiviteiten op contaminatie van de drinkwaterwinning te beperken. Deze loopt sinds 2018.

VLA. 3.7.6	Bronbescherming van voor drinkwater gebruikte waterbronnen. Vermijden van verontreiniging van oppervlaktewater door het gebruik van pesticiden door	Particulieren sensibiliseren door hen te wijzen op de alternatieven in te zetten voor tuinonderhoud. Andere terreinbeheerders sensibiliseren via bestaande kanalen zoals www.zonderisgezonder.be en de opleiding fytolicentie.	Ontwikkeld materiaal. Up- to-date houden van de website.	Vanaf 2024 Herhaalde Actie
	preventie en het gebruik van alternatieven.			

Opmerking: Deze actie staat in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 als 4B_C_0012.

Bel. 3.7.1	Overleg over de gewestelijke beleidsmaatregelen ten aanzien van gebieden die door het brede publiek worden bezocht, zoals openbare ruimten, en gebieden waar kwetsbare groepen ¹ aanwezig zijn, zoals woongebieden.	Overleg over de gewestelijke maatregelen ter bescherming van het brede publiek en van kwetsbare groepen. Samenvattende communicatie over de bestaande maatregelen en adviezen.	Permanent overleg. Publicatie op Fytoweb ² van een samenvatting door de Gewesten van de bestaande maatregelen en aanbevelingen jaarlijks bijgewerkt.
---------------	---	---	---

De bescherming van kwetsbare groepen en het brede publiek tegen blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen wordt aangepakt vanuit het gewestelijke beleid, dat voortdurend evolueert volgens hun specifieke prioriteiten. Het project beoogt de uitwisseling van informatie tussen de Gewesten, zowel over bestaande maatregelen als over ontwerpmaatregelen. De gewestelijke maatregelen en aanbevelingen zullen actief naar het brede publiek worden gecommuniceerd via Fytoweb en deze communicatie zal daarna jaarlijks worden geactualiseerd. De drie Gewesten zullen in de NAPAN Task Force om de beurt de rol van trekker opnemen voor deze uitwisseling van informatie en communicatie over de maatregelen en aanbevelingen.

VLA. 3.7.6.	Monitoring van pesticiden in grondwater	Er wordt op gemiddeld 300 meetpunten in grondwater in Vlaanderen jaarlijks gemeten. Dit kan afhankelijk van klimatologische omstandigheden variëren.	Minstens om de 3 jaar rapportering van gemeten stoffen en overschrijdingen	Jaarlijkse meting ; Analyse 2025
----------------	---	--	--	----------------------------------

¹ “kwetsbare groepen”: mensen die specifieke aandacht behoeven als het gaat om de beoordeling van acute en chronische gevolgen van gewasbeschermingsmiddelen voor de gezondheid. Hiertoe behoren zwangere vrouwen, vrouwen die borstvoeding geven, ongeboren kinderen, zuigelingen en kinderen en ouderen, alsmede werknemers en bewoners die gedurende langere tijd blootstaan aan hoge doses pesticiden (artikel 3.14 van verordening EG 1107/2009).

² <https://fytoweb.be/nl/reductieplan/nationaal-actie-plan-daction-national-napan>

VLA. 3.7.7.	Monitoring van pesticiden in oppervlaktewater	Gespreid over 3 jaarlijkse cyclussen wordt een 70-tal meetpunten opgevolgd. Dit 9 maal per jaar.	Minstens om de 3 jaar rapportering van gemeten stoffen en overschrijdingen	Zie VLA 3.7.6
VLA. 3.7.8.	Monitoring van pesticiden in de onttrekkingsgebieden voor de productie van drinkwater	Pesticiden worden verder gemeten en opgevolgd in de onttrekkingsgebieden oppervlaktewater en het grondwater (water gebruikt voor de productie van drinkwater)	Periodieke fiche met gemeten stoffen en overschrijdingen	Zie VLA 3.7.6
VLA. 3.7.9.	Onderzoek naar de opportuniteiten voor versterkte handhaving vanuit milieuwetgeving op het toepassen van pesticiden	De afdeling Handhaving van het departement Omgeving zal onderzoeken of ook vanuit de milieuwetgeving een performantere opvolging kan uitgewerkt worden.	Oplevering onderzoek	Opgestart

8. Hantering/opslag van gewasbeschermingsmiddelen en hun verpakking/restanten

VLA. 2.8.1	Reductie punt- en diffuse verontreiniging.	Opdrijven voorlichting bewustwording van de juiste methode voor het vullen en spoelen van spuitmachines via o.a. kwaliteitsbewaking opleidingen fytolicensie, thema's demonstratie- en EIP-projecten, ... Voorzien van VLIF-investeringssteun voor geavanceerde spuitapparatuur en reinigingssystemen. Aanleg van daartoe bestemde vul- en spoelplaatsen verder bevorderen. Waaronder, naast ondersteuning, de knelpunten in VLAREM rond de aanleg en vergunning er van aan te pakken. Onderzoek en frequente raadpleging van belanghebbenden om quick wins te identificeren om 1) bewustwording te versnellen over punt- en diffuse bronnen en 2) actieprogramma op te stellen om punten diffuse bronnen op bedrijven gericht aan te pakken. Stimuleren van het gebruik van zuiveringstechnieken voor restvloeistoffen: informatie beschikbaar stellen, investeringen financieel ondersteunen en screening van nieuwe, haalbare verwerkingstechnieken voor spuitresten/spoelwaters.	'Vermijden van punt- en diffuse verontreinigingsbronnen' als een van de verplichte thema's gesteld in de vervolgoopleidingen voor fytolicensies P1, P2 en P3. Aantal goedgekeurde VLIF-dossiers voor geavanceerde, innovatieve spuitenapparatuur, vul- en spoelplaatsen en zuiveringssystemen. Onderzoek en frequente raadpleging van belanghebbenden om quick wins te identificeren om 1) bewustwording te versnellen over punt- en diffuse bronnen en 2) actieprogramma op te stellen om punten diffuse bronnen op bedrijven gericht aan te pakken.	2025
---------------	--	---	--	------

Verontreiniging van oppervlaktewateren door professionele gewasbeschermingsmiddelen wordt veroorzaakt door punt- en diffuse bronnen. De belangrijkste

oorzaak is puntvervuiling tijdens het vullen en spoelen van de spuitapparatuur. Bedrijven hebben speciaal uitgeruste vul- en spoelpunten nodig, inclusief reinigingssystemen. Geavanceerde spuitapparatuur uitgerust bv. met GPS-sturing of bv. tunnelsprays helpen om diffuse vervuiling tijdens het spuiten te verminderen.

Voor meer informatie, zie <https://lv.vlaanderen.be/nl/plant/gewasbescherming/fytollicentie> en <https://lv.vlaanderen.be/nl/subsidies/vlif-steun/vlif-investeringssteun-voor-land-en-tuinbouwers>

VLA. 2.8.2	Stimulering gebruik zuiveringssystemen spuitresten en spoelwaters.	Inventarisatie van beschikbare zuiveringstechnieken en onderzoek naar toepasbaarheid ervan onder Vlaamse omstandigheden.	Beschikbaar maken van een pallet aan zuiveringstechnieken om spuitresten en spoelwaters te verwerken waaruit landbouwers die techniek kunnen kiezen die het best aansluit bij hun bedrijfsspecifieke situatie.	2026
---------------	--	--	--	------

De bestaande bepalingen in de Vlaamse milieuwetgeving voorzien in een regelgevend kader voor de zuivering/behandeling van spuitresten en spoelwaters. Onder de huidige regelgeving is er echter ruimte voor goedkeuring van alle biologische en fysisch-chemische zuiveringssystemen, ongeacht de bewezen efficiëntie. Daarom wordt momenteel elke activiteit/installatie geval per geval beoordeeld om vast te stellen of deze al dan niet kan worden toegelaten. Om tot een uniforme beoordeling te komen en alle vergunningverlenende instanties te ondersteunen, is het wenselijk dat er een lijst van goedgekeurde zuiveringstechnieken wordt opgesteld.

Voor meer informatie, zie <https://lv.vlaanderen.be/nl/subsidies/vlif-steun/vlif-investeringssteun-voor-land-en-tuinbouwers>.

9. Geïntegreerde gewasbescherming (IPM – Integrated Pest Management)

VLA. 2.9.1	Stimuleren biologisch gecertificeerde landbouw. Landbouw	Voorzien van hectaresteen voor biologische gecertificeerde landbouwbedrijven of biologische landbouwbedrijven tijdens omschakeling. De oppervlakte doelstelling biologische landbouw voor Vlaanderen zal worden vastgelegd in het Vlaams Strategisch plan Bio 2023-2027.	Aantal gecertificeerde biologische landbouwers (of in omschakeling).	Vanaf 2024 Herhaalde actie
---------------	--	--	--	----------------------------

De Vlaamse overheid stimuleert reeds geruime tijd en op verschillende wijzen landbouwers om over te stappen naar biologisch gecertificeerde landbouw om tegen 2030 25% van de Europese land- en tuinbouwproductie door middel van biologische landbouw te verwezenlijken.

Voor meer informatie, zie <https://lv.vlaanderen.be/nl/plant/gewasbescherming/fytollicentie>.

VLA. 2.9.2	Stimuleren gebruik gewasbeschermingsmiddel en toegelaten in biologische landbouw.	Bewustmaking rond de mogelijkheden van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen toegelaten in de biologische landbouw als alternatief voor de klassieke, gesynthetiseerde chemische gewasbeschermingsmiddelen.	Groeiend aandeel gebruik gewasbeschermingsmiddelen toegelaten in biologische landbouw binnen totale hoeveelheid gebruikte gewasbeschermingsmiddelen.	Zie actie 2.9.1
---------------	---	---	--	-----------------

Binnen de biologische landbouw mogen een beperkt aantal gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden. Zij zijn veelal van natuurlijke oorsprong en hun intrinsieke gevaar naar de omgeving toe wordt als (veel) minder problematisch ingeschat dan wat het geval is voor vele klassieke, gesynthetiseerde chemische gewasbeschermingsmiddelen. Via een specifieke IPM-richtlijn wordt het gebruik van deze gewasbeschermingsmiddelen aangemoedigd als alternatief voor de klassieke chemische gewasbeschermingsmiddelen.

Voor meer informatie, zie https://lv.vlaanderen.be/sites/default/files/attachments/ipm_richtlijnen_-_checklist_2021_februari.pdf.

Bel. 3.9.1	Gewasbeschermingsmiddelen voor biologische landbouw, basisstoffen en gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico beter zichtbaar maken op Fytoweb.	De gewasbeschermingsmiddelen die geschikt zijn voor gebruik in de biologische landbouw, de basisstoffen en de gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico duidelijk zichtbaar en gemakkelijk vindbaar maken op Fytoweb. Deze informatie up-to-date houden door middel van structurele informatie-uitwisseling tussen federale en gewestelijke overheden.	Implementatie en actualisatie.
---------------	--	--	--------------------------------

Via Fytoweb > Gewasbeschermingsmiddelen > [Toelatingen raadplegen](#) kan men opzoeken welke gewasbeschermingsmiddelen in België zijn toegelaten voor een bepaalde toepassing. Momenteel is uit de opzoeken niet rechtstreeks af te leiden welke gewasbeschermingsmiddelen geschikt zijn voor gebruik in de biologische landbouw, welke basisstoffen toegelaten zijn voor een bepaald gebruik en welke producten als 'gewasbeschermingsmiddel met een laag risico' zijn geklasseerd.

De lijsten van gewasbeschermingsmiddelen geschikt voor gebruik in de biologische landbouw en van basisstoffen zijn reeds beschikbaar in afzonderlijke rubrieken (zie <https://fytoeweb.be/nl/gewasbeschermingsmiddelen/specifieke-middelen/biopesticiden/biologische-landbouw> en <https://fytoeweb.be/nl/gewasbeschermingsmiddelen/specifieke-middelen/basisstoffen>).

Deze producten worden duidelijker zichtbaar en gemakkelijker vindbaar gemaakt op Fytoweb, om gebruikers te helpen bij het maken van een keuze tussen verschillende toegelaten producten.

VLA. 2.9.3	Toepassing IPM (geïntegreerde gewasbescherming) door landbouwers.	Bewustmaking, voorlichting, demonstraties en handhaving omtrent IPM(-technieken). Financiële stimulering gebruik niet-chemische gewasbeschermingstechnieken via	Aantal demonstratieboerderijen en demonstraties in het kader van IPM (-technieken).	Vanaf 2024 Herhaalde actie
		Gemeenschappelijk Landbouwbeleid : agromilieuklimaatmaatregel 'meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt', ecoregelingen 'ecoteelten', 'éénjarige bufferstroken', 'mechanische onkruidbestrijding', 'erosiebestrijdende techniek'. Financiële stimulering technieken ter reductie van hoeveelheid en risico van gewasbeschermingsmiddelen via Gemeenschappelijk Landbouwbeleid: ecoregeling 'precisielandbouw'. Verplicht stellen aanwezigheid schoonwatertank op spuitmachines via IPM-richtlijnen.	Aantal aansluitingen bij Onafhankelijke Controle Instanties (OCI). Aantal controles en aantal inbreuken op de IPM-wetgeving en -richtlijnen. Aantal verbintenissen ecoregelingen /agromilieu- klimaatmaatregel. Aantal verbintenissen ecoregeling. Aantal controles, aantal inbreuken.	

Het promoten van systemen met een lagere input van gewasbeschermingsmiddelen, zoals biologische landbouw en geïntegreerde teeltsystemen, is een continue en evoluerende oefening die mede afhankelijk is van de ontwikkeling en marktintroductie van innovatieve technieken. Naast financiële ondersteuning zijn bewustwording, demonstraties en up to date houden van de IPM- richtlijnen van groot belang om meer mogelijkheden voor deze systemen te creëren. Voor meer informatie: zie <https://lv.vlaanderen.be/nl/plant/gewasbescherming/geintegreerde-gewasbescherming>.

VLA. 2.9.4	Evaluatie en actualisatie IPM-richtlijnen.	Aanpassen van de IPM richtlijnen op basis van de nieuwe technieken. Actieve handhaving van de IPM-wetgeving.	Aantal demonstratieboerderijen en demonstraties in het kader van IPM(-technieken). Implementatie van de IPM principes door professionele gebruikers in de land- en tuinbouw.	In 2025 Herhaalde actie
---------------	--	---	---	----------------------------

Het promoten van systemen met een lagere input van gewasbeschermingsmiddelen, zoals biologische landbouw en geïntegreerde teeltsystemen, is een continue en evoluerende oefening die mede afhankelijk is van de ontwikkeling en marktintroductie van innovatieve technieken. Naast financiële ondersteuning zijn bewustwording, demonstraties en up to date houden van de IPM-richtlijnen van groot belang om meer mogelijkheden voor deze systemen te creëren.

Voor meer informatie, zie <https://lv.vlaanderen.be/nl/plant/gewasbescherming/geintegreerde-gewasbescherming>.

VLA. 2.9.5	Evaluatie en actualisatie praktijkgids gewasbescherming en sectorspecifieke katernen.	Continue evaluatie en actualisatie van de praktijkgids gewasbescherming en de sectorspecifieke katernen op basis van (markt)beschikbare, innovatieve, alternatieve gewasbeschermingstechnieken.	Regelmatig geactualiseerde praktijkgids gewasbescherming en sectorspecifieke katernen.	Jaarlijks herhaalde actie (startend 2024)
---------------	---	---	--	---

Het promoten van systemen met een lagere input van gewasbeschermingsmiddelen, zoals biologische landbouw en geïntegreerde teeltsystemen, is een continue en evoluerende oefening die mede afhankelijk is van de ontwikkeling en marktintroductie van innovatieve technieken. Naast financiële ondersteuning zijn bewustwording, demonstraties en up-to-date houden van de IPM-richtlijnen van groot belang om meer mogelijkheden voor deze systemen te creëren.

Voor meer informatie, zie <https://lv.vlaanderen.be/nl/plant/gewasbescherming/praktijkgids-gewasbescherming>.

10. Indicatoren

Bel. 3.10.1	De nationale indicatoren up-to-date houden en verder ontwikkelen ter ondersteuning van het risicoreductiebeleid inzake gewasbeschermingsmiddel en.	Update en verdere ontwikkeling van het NAPAN Dashboard. Publicatie van de verzamelde indicatoren om de twee jaar. Binnen één jaar na de publicatie van de indicatoren zullen de voor de uitvoering van het NAPAN verantwoordelijke overheden een algemene evaluatie van de resultaten van het NAPAN verstrekken.	Publicatie van het NAPAN Dashboard in 2025 en 2027. Publicatie van de algemene beoordeling van het NAPAN binnen twaalf maanden na publicatie van de indicatoren.
----------------	--	--	---

De indicatoren, die ontwikkeld werden tijdens het NAPAN-programma 2018-2022, worden regelmatig geactualiseerd, verder verfijnd waar nodig en verder uitgewerkt in overeenstemming met de wetgeving die in het kader van de Green Deal wordt ontwikkeld.. Het NAPAN dashboard zal verder ontwikkeld worden door toevoeging van andere relevante indicatoren. Er zal een oproep worden gedaan aan onderzoekscentra, technische centra, hogescholen en universiteiten om de toevoeging van relevante indicatoren voor te stellen. Uiterlijk één jaar na publicatie van de in het dashboard verzamelde indicatoren zal elke voor de uitvoering van het NAPAN verantwoordelijke autoriteit aan de hand van de in het dashboard verzamelde indicatoren nagaan in hoeverre de doelstellingen zijn verwezenlijkt.

11. Beheer en opvolging van het plan

Bel. 3.11.1	De werking van de NAPAN Taskforce en de NAPAN Adviesraad blijven verzekeren.	Regelmatige vergaderingen. Opvolging van de voortgang van de acties in het kader van de EU Farm-to-Fork reductiedoelstellingen via de NAPAN Taskforce.	Elk trimester.
----------------	--	---	----------------

Alle bevoegde overheden zijn betrokken bij de samenwerking en de coördinatie van het NAPAN via de NAPAN Taskforce. Belanghebbenden zijn betrokken via de NAPAN Adviesraad.

Bel. 3.11.2	Een toekomstvisie voor België ontwikkelen met betrekking tot het beleid inzake reductie van de risico's verbonden aan gewasbescherming. Het nationaal actieplan herzien om het af te stemmen op de toekomstvisie voor België en, indien mogelijk, op de nieuwe Europese wetgeving.	Uitwerken van een gezamenlijke toekomstvisie voor België door de federale en gewestelijke bevoegde overheden. Ontwikkelen van een nieuw nationaal actieplan in overleg met de stakeholders. Openbare raadpleging over de toekomstvisie en het ontwerp van nationaal actieplan. Communicatie naar het brede publiek.	Openbare raadpleging en goedkeuring van het nationaal actieplan volgens de wettelijke deadlines. Goedkeuring van de toekomstvisie voor België ten laatste op hetzelfde moment als het nationaal actieplan. Communicatie naar het brede publiek bij openbare raadpleging en na goedkeuring van het nationaal actieplan en de toekomstvisie.
----------------	--	---	--

De toekomstige EU verordening inzake het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zal het wetgevend kader grondig wijzigen, waardoor een herziening van de nationale actieplannen nodig zal zijn. Een dergelijke herziening impliceert een nieuwe consultatie van de stakeholders en een nieuw openbaar onderzoek, volgens de deadlines die de EU verordening zal vaststellen.

Indien de implementatie van de nieuwe Europese wetgeving ertoe zou leiden dat het programma tot 2027 niet volledig kan worden afgerond, dan zal het nieuwe programma, waar nodig, de projecten overnemen die nog niet zijn afgewerkt.

Zolang de nieuwe EU verordening niet is goedgekeurd, blijft de huidige Belgische wetgeving, die een vijfjaarlijkse herziening van het reductieprogramma oplegt, van toepassing.

In ieder geval zullen de federale en gewestelijke bevoegde overheden een gezamenlijke toekomstvisie voor België uitwerken met betrekking tot het beleid inzake reductie van de risico's verbonden aan gewasbescherming. Daarbij zullen zij zich baseren op de evaluatie van de vooruitgang die in België werd gemaakt sinds de inwerkingtreding van Richtlijn 2009/128/EG en Verordening 1107/2009 (zie Bel. 3.10.1).

VLA. 3.11.3	Opvolging van de impact van het VDAP.	Evaluatie van de vooruitgang inzake de reductie van pesticiden en, indien nodig, bijsturen van het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik.	Progressierapporten en evaluaties, mogelijke bijstellingen.	2026
----------------	---------------------------------------	---	---	------

